

ท. 3461-

กรุงเทพธุรกิจ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 4374 วันพุธที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2543

หน้า 1 หน้า 1-2

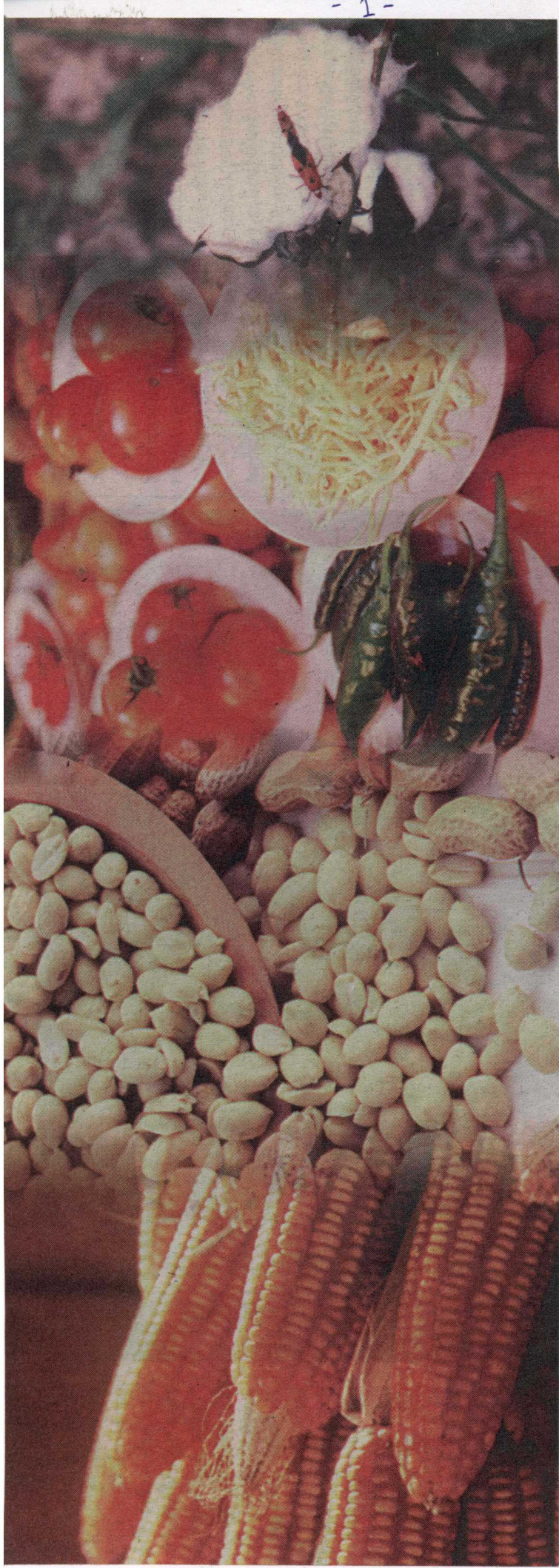
ดูประกาศ

จีเอ็มโอ

!

บทเรียนที่ไม่ควรมองข้าม

MF

หากจะใช้กระแสจากต่างชาติ
 สะท้อนสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่
 ดัดต่อยืนในประเทศไทย คงต้องใช้
 กระแสหลายบาทหลายมุมส่องให้
 เห็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดจาก
 การใช้เทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม โดย
 นำยีนจากสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์หนึ่งถ่าย
 ทอดเข้าสู่สิ่งมีชีวิตอีกสายพันธุ์หนึ่ง
 ซีเอ็มไอ (GMOs) สิ่งมีชีวิตดัด
 ตอยีน กำลังอยู่ในบรรยากาศที่น่า
 เป็นห่วง ยิ่งเมื่อการพัฒนาพันธุ

สมบูรณ์แบบ แต่ที่สุดแล้วกลับมี
 ปัญหาซ่อนเร้นและคำถามมากมาย
 และดูเหมือนว่า ฝ่ายสนับสนุน...
 กลุ่มนายทุน กลุ่มนักวิจัยและ
 ภาครัฐ ผู้กำหนดชะตากรรมของ
 ประเทศจะมีเสียงหนักแน่นกว่า
 เกษตรกร ทำให้หลายฝ่ายเป็นห่วงว่า
 พันธุวิศวกรรมแบบนี้จะเข้ามา
 ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ
 และความปลอดภัยของสุขภาพ
 เป็นวงกว้างถึง B t toxin

แบคทีเรีย *Bacillus thuringiensis*
 (B.t.) ก่อความเป็นพิษต่อแมลง
 หลายชนิด และ B.t. มีหลายสายพันธุ์
 แต่ละสายพันธุ์สามารถผลิต endo-
 toxin ที่ก่อความเป็นพิษที่จำเพาะ
 เฉพาะกับแมลงชนิดต่างๆ ได้แก่
 หนอนแมลงวัน (Diptera) หนอน
 ผีเสื้อ (Lepidoptera) และหนอน
 ตัวง (Coleoptera) สารที่ถูกผลิต
 จะอยู่ในรูปโปรตีน (Protein) เมื่อ
 ถูกย่อยด้วยน้ำย่อยของแมลงที่กิน
 พืชที่ได้รับ B.t. จะกลายเป็นพิษ

เสียไป จึงเป็นการกำจัดแมลง-ศัตรู
 พืชที่มีความจำเป็นที่จะ
 ทั่วไปแล้ว ชาวโพรทอปืท์หรือฝ่าย
 บั๊ที่ อาจจะมีส่วนในการทำลายความ
 หลากหลายทางชีวภาพก็ได้ ถึง
 แม้ประเทศไทยจะไม่ใช้ประเภทปลูก
 พืชจีเอ็มโออย่างเป็นส่วนใหญ่ แต่กั
 มีการปลูกฝ้ายบี๊ที่ในแปลงทดลอง
 และการค้าโดยบริษัทเอกชนได้
 นำเข้ามาให้เกษตรกรปลูก แต่ไม่
 ปลูกด้วยเมล็ดกับเกษตรกรอย่างรอบ

ในที่สุดแล้วชาวบ้านที่ปลูกฝ้าย
ปีที่ในพื้นที่แถบอีสาน เริ่มออกมา
ร้องเรียกถึงอันตรายอันเกิดจากการ
ปลูกฝ้ายปีที่ และเริ่มเห็นความไม่
ชอบมาพากลของหน่วยงานรัฐที่ให้
การสนับสนุนร่วมกับเจ้าของเมล็ด
ฝ้าย

“ในต่างประเทศจะมีการรวมตัว
กันเพื่อต่อสู้เรื่องนี้และเกิดขึ้นทั่วโลก
ไม่ว่าในยุโรปหรืออเมริกา ได้มีการ
พูดถึงความปลอดภัยที่เกิดจาก

จีเอ็มโอ โดยเฉพาะการถกเถียงเรื่องการจดสิทธิ
บัตร เพราะทุกวันนี้การจดสิทธิบัตรในพันธุพืชและ
สัตว์ โดยบริษัทข้ามชาติจะเป็นอันตรายกับ
เกษตรกรโลกที่สาม” ลิม ลี ลิน (Lim Li Lin)
ตัวแทนจากเครือข่ายโลกที่สาม กล่าวในวันเปิดตัว
โครงการรณรงค์สัญจรปกป้องพันธุกรรมพื้นเมือง

พิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

ยิ่งเมื่อมีการรับรองอนุสัญญาว่าด้วยความ
หลากหลายทางชีวภาพ หลายฝ่ายมองว่า อนุสัญญา
ฉบับนี้ค่อนข้างจะเปิดช่องทางให้ประเทศโลกที่หนึ่ง
เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ ในทางทรัพยากร
ชีวภาพในประเทศโลกที่สาม ซึ่งโยงไปถึงเรื่องการ
จดสิทธิบัตร อันรวมถึงอุตสาหกรรมข้ามชาติ

ตัวแทนจากเครือข่ายโลกที่สาม พยายามจะชี้
ให้เห็นถึง ความไม่ชอบมาพากลของประเทศโลกที่
หนึ่งที่เข้ามาดักดวงผลประโยชน์ จากการทดลอง
พันธุกรรมที่มีความหลากหลายทางชีวภาพใน
ประเทศโลกที่สาม ถึงแม้ว่าจะมีการลงนามในพิธี
สารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ แต่กลุ่ม
ประเทศผู้ผลิตพืชตัดต่อยีน ต่างพยายามต่อสู้เรื่อง
เหล่านี้โดยอาศัยช่องทางในพิธีสารฯ

“การทดลองวิจัยทางวิทยาศาสตร์ไม่มีหลัก
ประกันว่า พืชตัดต่อยีนไม่เป็นอันตราย ประเทศผู้
รับผลิตภัณฑ์แปลงพันธุกรรมสามารถปฏิเสธได้
เพราะเห็นได้ว่า บางมาตราในพิธีสารว่าด้วยความ
ปลอดภัย มีลักษณะประนีประนอมกับผู้ค้า
ประเทศผู้ค้าพยายามให้ครอบคลุมพืชบางชนิดของ

จีเอ็มโอ แต่ผู้ต่อต้านบอกว่า น่าจะครอบคลุมพืช
ภัยจากจีเอ็มโอทั้งหมด และควรให้ประเทศส่งออก
ผลิตภัณฑ์แปลงพันธุกรรมให้ข้อมูลกับประเทศ
นำเข้าด้วย หากเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
ก็ควรยอมรับเงื่อนไขเหล่านี้ด้วย”

แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติเท่าที่ผ่านมา
ประเทศโลกที่หนึ่งและหน่วยงานรัฐได้ใช้เงื่อนไข
บางข้อที่จะนำเข้าผลิตภัณฑ์แปลงพันธุกรรม โดย
มิได้ติดตามผลิตภัณฑ์เพื่อให้ผู้บริโภคตัดสินใจ
ได้ง่ายขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะภาครัฐในหลาย
ประเทศ ยังไม่มีการวิจัยออกมาอย่างเป็นทางการ
ถึงพิษภัยการบริโภคผลิตภัณฑ์แปลงพันธุกรรม
พวกมันฝรั่ง ข้าวโพด มะเขือเทศ ถั่วเหลือง รวมถึง
อาหารสำเร็จรูป ฯลฯ

“พิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพใน
บางมาตราไม่สามารถครอบคลุมความปลอดภัย
ของอาหารจีเอ็มโอ จึงมีสินค้าจีเอ็มโอเก้าสิบ
เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอยู่นอกเหนือการรับรองของพิธี
สารฯ ทั้งๆที่ได้พิธีสารฯ บอกว่า สินค้าส่งออก
จีเอ็มโอต้องมีการติดเครื่องหมาย โดยเฉพาะ
อาหารแปรรูปและอาหารสัตว์ แต่ส่วนใหญ่มัก
บอกว่า อาจจะมีจีเอ็มโอปนอยู่” ลิม ลี ลิน ตั้ง
ข้อสังเกต

พิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ ยัง
มีปัญหาในเรื่องความปลอดภัยที่เกิดจาก
ผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอ เรื่องนี้ “ลิม ลี ลิน” แสดงความ
เห็นเพิ่มเติมว่าเรื่องนี้ยังมีความรับผิดชอบต่อชีวิต
มนุษย์ไม่มากพอ ควรสร้างความเข้าใจในเรื่อง

ความปลอดภัยและมองถึงภัยอันตรายของจีเอ็ม
โอ แต่ประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่มี
ทรัพยากรเพียงพอในการตรวจสอบจีเอ็มโอ จึงมี
ความคิดว่าประเทศโลกที่สามน่าจะร่วมมือกัน
ป้องกันและตรวจสอบอันตรายที่เกิดจาก
ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

สถานการณ์ปัญหาพันธุกรรมที่ “ลิม” พยายาม
ให้ข้อมูลเพื่อให้เห็นถึงพิษภัยของพืชตัดต่อยีน
โดยมองประเด็นที่ว่าพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัย
ทางชีวภาพไม่สามารถครอบคลุมความปลอดภัย
ผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ
ให้ข้อมูลกับประเทศโลกที่สามมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วย
กับสิ่งมีชีวิตแปลงพันธุกรรมและฝ่ายคัดค้านไม่
เห็นด้วย

ปัญหาทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับพันธุวิศวกรรม
ยังเป็นเรื่องเคลือบแคลงสงสัย โดยเฉพาะผลงาน
ทางปัญญาเกี่ยวกับจีเอ็มโอซึ่งมีความเชื่อว่าจะมี
ผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

เรื่องนี้ Renee Velve จากองค์กรปฏิบัติ
การว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมนานาชาติกล่าวถึง
ข้อดกลงว่าด้วยการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน
ทางปัญญา ยังมีปัญหาเรื่องกฎหมายทรัพย์สิน
ทางปัญญา ซึ่งมีที่มาที่ไปจากประเทศแถบ
ตะวันตก และต้องยอมรับว่าเอื้อประโยชน์ในเชิง
การค้า

“ในญี่ปุ่นได้ชื่อว่า มีสถิติการคุ้มครองการ

ปรับปรุงพันธุ์ข้าวมากที่สุด แต่สถิติ
ตามความเป็นจริงการปลูกข้าวมีอยู่
ไม่กี่สายพันธุ์ หรือในอเมริกาสิทธิ
บัตรการใช้พันธุวิศวกรรมของสิ่งมี
ชีวิตมากที่สุด ส่วนรัฐบาลใน
ยุโรปตั้งคำถามว่า ควรมีการออกสิทธิ
บัตรพันธุวิศวกรรมสิ่งมีชีวิตเหล่านี้
หรือไม่ และการที่บริษัทมอนซานโต้
ได้บริจาคผลงานวิจัยการลำดับชั้น
ตอนยีนในข้าวจีเอ็มโอให้ความรู้
สาธารณะ นั้นเป็นเพียงการสร้างภาพ

เพราะบริษัทดังกล่าวกลับแสวงหาผลประโยชน์จำนวนมหาศาล แต่อย่างไรก็ตามเวลานี้ประเทศกำลังพัฒนาพยายามผลักดันให้มีการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น”

ประเด็นที่เรานำเสนอแนะไว้ก็คือ หากมีการอภิปรายจีเอ็มโอในเวทีโลก ควรมีการนำเรื่องความสมดุลของผลประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญามาถกอีกครั้ง โดยไม่ผูกขาดกับเงื่อนไขเชิงนวัตกรรมทางการค้าเพียงอย่างเดียว แต่ควรมองเรื่องสิทธิเกษตรกร

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ให้ความหมายสิทธิเกษตรกรไว้ว่า “สิทธินี้บ่งแต่อดีต ปัจจุบันและอนาคตของเกษตรกรซึ่งได้อุทิศชีวิต ปรับปรุง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรซึ่งได้อาศัยอยู่ในศูนย์กลางแหล่งกำเนิดและศูนย์กลางการกระจายพันธุ์”

เห็นได้ว่า...สถานการณ์การปลูกฝ้ายบีบีทีในเมืองไทย ยังอยู่ในสถานะภาพผิดกฎหมาย แต่ก็ยังสามารถปลูกเชิงการค้าได้ เพราะบริษัททุนข้ามชาติมีวิธีการค่อนข้างแยบยล สามารถจูงใจเกษตรกรให้ปลูกฝ้ายดังกล่าวได้อีกประการหนึ่งก็คือเกษตรกรยังไม่ได้รับข้อมูลรอบด้านจึงตัดสินใจเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ฝ้ายบีบีทีโดยไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ

สถานการณ์ของประเทศเพื่อนบ้าน

ถึงแม้สถานการณ์ปัญหาพันธุวิศวกรรมกำลังส่อเค้าว่า มีปัญหาเกิดขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย สถานการณ์ในประเทศไทย ยังไม่มีใครรู้ว่าผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปชนิดไหนมีสิ่งมีชีวิตตัดต่อยีน เพราะไม่มีผลลากอาหารของผลิตภัณฑ์ตัดต่อยีน และไม่มีการให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้บริโภคมีสิทธิในการตัดสินใจ

แม้ประเทศแถบตะวันตกอย่างอเมริกาจะเป็นตัวตั้งตัวตีในการทดลองพืชตัดต่อยีนใหม่ๆ ออกสู่ตลาดโลกด้วยช่องทางการค้าระหว่างประเทศ ส่วนประเทศแถบยุโรปถึงจะไม่เห็นด้วยกับสิ่งมีชีวิตตัดต่อยีนและค่อนข้างต่อต้านแต่ก็ยังมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้อยู่บ้าง ส่วนสถานการณ์ประเทศโลกที่สามหลายแห่งเป็นเป้าหมายของการทดลองและเตรียมเปิดตลาดผลิตภัณฑ์จากจีเอ็มโอ

ในประเทศกัมพูชา ยังไม่ส่อเค้าว่าจะมีปัญหาพืชตัดต่อยีนเหมือนเช่นไทยเพราะเป็นประเทศที่ประสบปัญหาสงครามกลางเมืองอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามข้าวที่เป็นอาหารหลักทั้งบริโภคและส่งออกก็ยังมีพันธุ์ข้าวใหม่ๆ ปลูกในพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะพันธุ์ข้าวที่ต้านทานน้ำท่วม กัมพูชายังใช้ข้าวพันธุ์พื้นเมืองอยู่ประมาณ 85% และอีก 15%เป็นข้าวพันธุ์ใหม่

ส่วนในฟิลิปปินส์ กำลังมีปัญหาพืชตัดต่อยีนเช่นเดียวกับไทย องค์การพัฒนาเอกชนที่ทำงานกับเกษตรกรให้ข้อมูลว่าตอนนี้มีการ

ถกเถียงเรื่องจีเอ็มโอค่อนข้างมากทั้งเรื่องข้าวโพดบีบีทีและข้าวต้านทานโรคขอบใบแห้ง ในฟิลิปปินส์มีบริษัทที่มีธุรกิจจีเอ็มโอเข้ามาทำธุรกิจเหมือนไทย คือบริษัทมอนซานโต้และบริษัทเอสตราเซนาก้า

ตามหลักการแล้วการปลูกพืชตัดต่อยีนในฟิลิปปินส์ต้องผ่านคณะกรรมการปลอดภัยของชาติ แต่ผลการทดลองข้าวโพดบีบีทีที่ผ่านมาหน่วยงานรัฐไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยและไม่ได้ให้ข้อมูลเผยแพร่กับสังคมอย่างเพียงพอ

แต่อย่างไรก็ตาม...เมื่อรัฐบาลท้องถิ่นฟิลิปปินส์ไม่เห็นด้วยบริษัทที่นำพืชตัดต่อยีนเข้ามาก็ต้องย้ายพื้นที่แปลงทดลองไปพื้นที่อื่น เพราะองค์กรชาวนาที่คัดค้านข้างมีความเข้มแข็ง และองค์กรที่ทำงานด้านนี้ยังได้ออกมารณรงค์ต่อต้านเอ็มจีโออย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการให้ข้อมูลกับประชาชน

องค์กรระดับโลกอย่าง กรีนพีซ เคยรณรงค์เรื่องจีเอ็มโอในยุโรป ได้ให้ข้อมูลไว้อย่างน่าสนใจ...เมื่อ 4-5 ปีที่แล้ว การถกเถียงเรื่องนี้ในยุโรป ประเด็นที่พูดคุยกันแตกต่างจากแถบเอเชีย พวกเราพูดคุยถึงความปลอดภัยของพืชตัดต่อยีนที่มีต่อสุขภาพมนุษย์

เจ้าหน้าที่กรีนพีซ ผู้ทำงานรณรงค์นโยบายในยุโรปให้ข้อมูลถึงผลกระทบว่าได้มีข้อเรียกร้องให้มีการติดตามผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอและแยกผลผลิตจีเอ็มโอออกจากผลผลิตอื่นๆ เมื่อมีการรณรงค์หลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตัดสินใจในศาลสูงที่ฝรั่งเศสเมื่อหลายปีที่แล้ว ทำให้ประชาคมยุโรปยุติจีเอ็มโอเชิงการค้า และปัจจุบันไม่มีผลผลิตจีเอ็มโอในซูเปอร์มาร์เก็ตในหลายยุโรป

นี่เป็นอีกภาพของประชาคมยุโรปที่มีความเข้มแข็งในการต่อต้านจีเอ็มโอเพราะสังเกตเห็นว่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

นานาทัศนะของเพื่อนต่างชาติ อาจทำให้การรุกรานของจีเอ็มโอในไทยต้องกลับมาทบทวน และให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่